

Dr hab. Wiesława Kuźniar, prof. UR
Uniwersytet Rzeszowski
Kolegium Nauk Społecznych
Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości

Rzeszów, 2024-05-11

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Natalii Dominiak
pt. „Determinanty rozwoju turystyki w gminach nadmorskich”
napisanej pod kierunkiem dr hab. Agnieszki Brelik, prof. ZUT
promotor pomocniczy – dr inż. Monika Jaworska**

Podstawę formalno-prawną sporządzenia niniejszej recenzji stanowi pismo Pani dr hab. Katarzyny Cheba, prof. ZUT - Przewodniczącej Rady Dyscypliny Ekonomia i finanse Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie z dnia 4. 04. 2024 roku.

Temat pracy, problem badawczy i zakres przestrzenny badań

Turystyka jest kategorią złożoną, mającą charakter interdyscyplinarny, a zagadnienia z nią związane w literaturze przedmiotu identyfikowane są w wielu ujęciach, w tym zwłaszcza społecznym, ekonomicznym, kulturowym, psychologicznym czy przestrzennym. W niniejszej dysertacji przedmiotem rozważań są aspekty ekonomiczne związane z rozwojem turystyki na terenie gmin nadmorskich. Zakres merytoryczny opracowania wpisuje się w dyscyplinę nauki: ekonomia i finanse, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień odnoszących się do ekonomiki turystyki.

Tytuł dysertacji „*Determinanty rozwoju turystyki w gminach nadmorskich*” określono poprawnie, aczkolwiek dość ogólnie. Jego rozwinięcie (np. poprzez doprecyzowanie kontekstu) pozwoliłoby bardziej wyeksponować problem badawczy. Podjęty przez Doktorantkę problem badawczy należy uznać za ważny i aktualny. Mimo, że w literaturze przedmiotu można znaleźć wiele wyników badań dotyczących rozwoju turystyki w wymiarze lokalnym, w tym odnoszących się także do gmin nadmorskich, to jednak, jak słusznie stwierdziła Autorka „...brakuje ścisłej relacji ekonomicznej tego zjawiska z realizowanymi nakładami inwestycyjnymi czy funduszami Unii Europejskiej” (s. 14). Ponadto na podkreślenie zasługuje wybór obszaru badawczego. Duża część prowadzonych badań odnosi się bowiem do konkretnej jednostki wyodrębnionej według kryterium administracyjnego,

najczęściej dotyczy to województwa bądź gminy. Doktorantka natomiast do wyodrębnienia obszaru badawczego przyjęła kryterium geograficzne, uwzględniając w badaniach gminy nadmorskie z województw: zachodniopomorskiego, pomorskiego oraz warmińsko-mazurskiego. Co ważne, podjęła się przeprowadzenia badań na pełnej populacji gmin nadmorskich. Dobór gmin do badań oraz jego uzasadnienie przedstawiono w sposób przejrzysty w p. 1.2.

W świetle wyboru problemu badawczego oraz zakresu przestrzennego badań należy uznać, że prowadzone przez Doktorantkę badania przyczyniają się do wypełnienia luki badawczej w zakresie przedmiotowym i przestrzennym oraz wnoszą wkład w rozwój literatury przedmiotu z zakresu turystyki nadmorskiej.

Cele pracy, hipotezy badawcze i metody badawcze

Z tytułem dysertacji ściśle koresponduje treść celu nadrzędnego, którego brzmienie ma dość ogólny charakter. Jego doprecyzowanie nastąpiło dzięki sformułowaniu celów szczegółowych. Wskazane byłoby ich ponumerowanie, co dałoby bardziej czytelny obraz, gdyż podczas graficznego przedstawienia schematu badawczego (s. 33) oraz podczas analizy Doktorantka odnosiła się do konkretnych celów używając ich numerów. Zasadnym byłoby ponadto wyodrębnienie celu aplikacyjnego.

Doktorantka sformułowała cztery hipotezy badawcze. W odniesieniu do hipotezy nr 2, ze względu na jej złożoność pojawia się wątpliwość, czy nie bardziej zasadne byłoby rozdzielenie absorpcji funduszy UE oraz nakładów inwestycyjnych i uczynienie z niej dwóch oddzielnych hipotez. Z kolei hipoteza nr 4 ma dość ogólny charakter.

W procesie badawczym realizowanym na potrzeby niniejszej pracy połączono podejście jakościowe i ilościowe. Każda z metod badawczych ma własną specyfikę i zastosowanie, zatem dzięki ich połączeniu udało się Doktorantce osiągnąć lepsze efekty końcowe.

W części metodycznej Doktorantka zaprezentowała w sposób szczegółowy kolejne etapy prowadzonych badań, wskazując przy każdym etapie badawczym zastosowane metody i narzędzia statystyczne. Do oceny atrakcyjności turystycznej gmin, poziomu rozwoju turystyki oraz poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego dobrała wskaźniki powszechnie wykorzystywane w tego typu badaniach. Poza przesłankami merytorycznymi jednym z kryteriów była dostępność danych statystycznych. Należy podkreślić wkład Doktorantki na

tym etapie, gdyż część wskaźników do oceny rozwoju społeczno-gospodarczego (7 spośród 28) zostało zaproponowanych przez Autorkę. Dobór wskaźników oraz sposób ich wykorzystania oceniam pozytywnie.

W celu scharakteryzowania struktury badanych zmiennych oraz występujących między nimi zależności Doktorantka dokonała pogłębionej analizy statystycznej. Aby stwierdzić siłę powiązań pomiędzy zmiennymi obliczono wektory współczynników korelacji liniowej Pearsona oraz korelacji rang Spearmana, natomiast do weryfikacji, czy istnieją powiązania pomiędzy cechami jakościowymi zastosowano testy niezależności chi-kwadrat Pearsona z poprawką największej wiarygodności (NW). Do dyskryminacji zmiennych zastosowano metodę odwróconej macierzy. Kolejnym etapem analizy było przeprowadzenie porządkowania liniowego celem uzyskania syntetycznego miernika rozwoju stosując do tego celu metodę miary rozwoju Hellwiga. Skonstruowany miernik syntetyczny umożliwił uszeregowanie badanych gmin według poziomu rozwoju turystyki i poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego.

W dalszym etapie postępowania badawczego Doktorantka zrealizowała badania własne na temat rozwoju turystyki w gminach nadmorskich w opinii przedstawicieli badanych gmin z wykorzystaniem kwestionariusza wywiadu. Badanie przeprowadzono drogą elektroniczną i telefoniczną. Spośród 55 wytypowanych do badań gmin, kwestionariusz został uzupełniony przez przedstawicieli 48 gmin. Należy podkreślić, że kwestionariusz ankietowy został opracowany w sposób profesjonalny, potwierdzający dobrą znajomość podjętej w pracy tematyki oraz literatury przedmiotu.

Doktorantka w części metodycznej zaznaczyła (s. 32), że podczas wywiadu telefonicznego respondenci dzielili się własnymi przemyśleniami, uwagami dodatkowymi, a możliwość kontaktu telefonicznego skłoniła Autorkę do pogłębionej analizy innych kwestii związanych z rolą samorządu w rozwoju turystyki (nieujętych w badaniu). Jeszcze większe efekty przyniosłby zapewne kontakt bezpośredni z przedstawicielem samorządu terytorialnego.

Na podkreślenie zasługuje zamieszczony w końcowej części rozdziału metodycznego schemat postępowania badawczego. Zawarto na nim kolejne etapy procesu badawczego, do których przyporządkowano założone cele szczegółowe wraz z określeniem metod i narzędzi umożliwiających ich realizację. Wzbogaciło to przekaz merytoryczny i przejrzystość treści dysertacji.

Ocena struktury i treści rozprawy

Przedstawiona do recenzji praca doktorska składa się z Wprowadzenia, pięciu rozdziałów, podsumowania i wniosków, bibliografii, innych źródeł, spisów tabel i rycin oraz załączników. Praca liczy łącznie z załącznikami 327 stron, w tym 262 strony to część zasadnicza. Struktura dysertacji jest poprawna i odpowiada kanonowi przewidzianemu dla prac naukowych z dziedziny nauk społecznych. Układ pracy jest czytelny i przejrzysty, kolejne rozdziały tworzą spójną całość.

Wstęp (s. 7-11) recenzowanej dysertacji zawiera wprowadzenie do problematyki badawczej i prezentuje przesłanki jej wyboru. Doktorantka ogólnie wykazała aktualność podjętej problematyki oraz przedstawiła jej znaczenie w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego. Po zaprezentowaniu celów pracy i hipotez badawczych w dalszej części Wprowadzenia dokonano charakterystyki treści kolejnych rozdziałów pracy.

Rozdział pierwszy pracy (s. 13-34) ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia realizacji problemu badawczego, gdyż przedstawia metodyczne podstawy badań. W pierwszym punkcie rozdziału zaprezentowano zgodnie z jego tytułem cel główny, cele szczegółowe, hipotezy oraz dokonano identyfikacji problemu badawczego. Punkt ten rozpoczęto od zaprezentowania celów pracy oraz hipotez badawczych. Zważywszy na to, że zostały one zaprezentowane zaledwie kilka stron wcześniej (s. 8-9) we Wprowadzeniu, a następnie powtórzone w p.1.1 na s. 13 nasuwa się pytanie, czy była konieczność ich podwójnego prezentowania w odstępie kilku stron. Zdaniem recenzenta, ze względu na wyodrębnienie pierwszego rozdziału poświęconego metodycznym podstawom badań, dwukrotna prezentacja celów i hipotez w bliskim odstępie stron nie była konieczna, wystarczyło je przedstawić w p. 1.1. Cennym dopełnieniem punktu 1.1 było zestawienie wybranych czynników rozwoju turystyki w oparciu o literaturę przedmiotu (tabela 1.1). Na podstawie ich analizy w kontekście przedmiotowym i przestrzennym Doktoranta wykazała lukę badawczą odnoszącą się do gmin nadmorskich.

W kolejnym punkcie rozdziału dokonano charakterystyki zakresu przestrzennego badań, wykorzystując w tym celu dane statystyczne GUS oraz metodologię Eurostatu. Punkt 1.3 zawiera opis metod i narzędzi badawczych, których zakres i sposób wykorzystania nie budzą zastrzeżeń, co zostało szerzej scharakteryzowane we wcześniejszym punkcie recenzji. Zwieńczeniem rozdziału jest graficzna prezentacja schematu postępowania badawczego zawarta w p. 1.4. Zawartość merytoryczną rozdziału poświęconego opisowi metodycznych

podstaw badań oceniam pozytywnie. Rozdział pierwszy zawiera najistotniejsze zagadnienia wprowadzające w szczegółowe rozważania, podjęte w kolejnych czterech rozdziałach dysertacji, ułatwiając tym samym dalsze śledzenie toku wywodu.

Trzy kolejne rozdziały dysertacji mają w dużej mierze charakter teoretyczny, prezentujący podjętą problematykę badawczą w świetle literatury przedmiotu. Jej uzupełnieniem są dane statystyczne (np. p. 3.1), raporty specjalistyczne oraz dokumenty planistyczne (np. p. 4.3).

Rozdział drugi dysertacji (s. 35-69) zawiera pogłębione studia literatury przedmiotu z zakresu uwarunkowań rozwoju turystyki w ujęciu przestrzennym. Na wstępie szczegółowo omówiono istotę turystyki oraz dokonano identyfikacji powiązanych z nią podstawowych pojęć i założeń (m.in. gospodarka turystyczna, przestrzeń turystyczna, potencjał turystyczny), stanowiących podstawę teoretyczną do rozważań prowadzonych w kolejnych rozdziałach. Zdaniem recenzenta w rozdziale tym wskazane byłoby odniesienie się do kryteriów podziału turystyki ze względu na walory przestrzenne oraz dokonanie ich krótkiej charakterystyki (niezależnie od dokonanej prezentacji regionów turystycznych). Ważnym dopełnieniem treści rozdziału drugiego jest zawarta w p. 2.3.3 charakterystyka aspektów ekologicznych oraz zrównoważonego rozwoju potencjału turystycznego. W tym kontekście nasuwa się pytanie do Doktorantki: *Czy nadmorska lokalizacja badanych przez Panią gmin ma wpływ (pozytywny bądź negatywny) na zakres wdrażanych rozwiązań proekologicznych związanych ze świadczeniem usług turystycznych? Jakich działań to najczęściej dotyczy?*

W rozdziale trzecim (s. 71–133) przedstawiono ekonomiczno-społeczne aspekty rozwoju turystyki. Na wstępie zaprezentowano udział turystyki w strukturze gospodarczej oraz jej oddziaływanie na rozwój społeczno-gospodarczy, posiłkując się przy tym licznymi danymi liczbowymi zaprezentowanymi na rycinach oraz w tabelach. Z punktu widzenia sformułowanego problemu badawczego szczególne znaczenie pełni p. 3.2 – Czynniki rozwoju turystyki, w którym dokonano podziału na trzy kategorie czynników: społeczne, gospodarcze oraz środowiskowe. W tej części pracy, bądź też w osobnym podpunkcie wskazane byłoby przynajmniej krótkie odniesienie do wpływu zmian w postawach i oczekiwaniach współczesnych konsumentów (do których Doktorantka częściowo nawiązała w p. 3.2.1) na zmianę paradygmatu w turystyce, czego konsekwencją jest rozwój nowych form turystyki. W tym kontekście pojawia się drugie pytanie do Doktorantki: *Czy zmiany postaw i oczekiwań współczesnych konsumentów mające odzwierciedlenie w stopniowym odchodzeniu od*

paradygmatu 3 S (Sun, Sand, Sea) do 3 E (Entertainment, Excitement, Education) mogą stanowić zagrożenie (a może szansę?) dla rozwoju turystyki w badanych gminach nadmorskich?

W końcowej części rozdziału trzeciego Doktorantka zaprezentowała wybrane aspekty polityki turystycznej, w tym przedstawiła najważniejsze podmioty i ich rolę w realizacji polityki turystycznej. Na szczególne podkreślenie zasługuje zestawienie (tabel 3.9) najważniejszych globalnych trendów oraz ich implikacji dla władz lokalnych, regionalnych i krajowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich konsekwencji dla turystyki i polityki turystycznej.

Kontynuacją rozważań podjętych w ostatnim punkcie rozdziału trzeciego jest odniesienie prezentowanych treści do turystyki w gminach nadmorskich oraz określenie roli samorządu terytorialnego w procesie rozwoju funkcji turystycznej na tym obszarze (rozdział czwarty, s. 135–195). Doktorantka w sposób syntetyczny scharakteryzowała samorząd terytorialny jako podmiot zarządzania lokalnego w gminie, a następnie przedstawiła możliwości zaangażowania przedstawicieli samorządu terytorialnego na poziomie gminy w rozwój turystyki. W oparciu o przeprowadzoną analizę, w p. 4.3 zaprezentowała podstawowe instrumenty oddziaływania samorządów gmin nadmorskich na procesy rozwojowe w turystyce. W ich obrębie wyszczególniła i opisała instrumenty planistyczne (p. 4.3.1), instrumenty organizacyjne i administracyjno-prawne (p. 4.3.2), instrumenty promocyjne (p. 4.3.3) oraz instrumenty finansowe (p. 4.3.4). Każda z wyszczególnionych grup instrumentów została poprawnie i przejrzysto scharakteryzowana, wraz z podaniem w odniesieniu do części instrumentów konkretnych przykładów działań (np. tabela 4.6). Przy charakterystyce instrumentów finansowych wskazano źródła i wysokość dochodów i wydatków gminnych. Następnie dokonano szczegółowej oceny sytuacji finansowej gmin, oraz przeanalizowano nakłady na inwestycje finansowane, zarówno ze źródeł własnych, krajowych, jak i dofinansowanych z Unii Europejskiej. W końcowej części rozdziału zaprezentowano zróżnicowanie gmin nadmorskich przez pryzmat oceny wskaźnikowej sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Dokonując interpretacji poszczególnych wskaźników dla wybranych gmin Doktorantka skonfrontowała wyniki z rankingiem gmin, podkreślając tylko częściową ich zbieżność. W związku z tym podjęła próbę wyjaśnienia tej sytuacji, wskazując, że wpływ na nią ma niewątpliwie wysokość wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem i ich pokryciu środkami zewnętrznymi.

Podsumowując przeprowadzoną w rozdziale czwartym szczegółową analizę, należy

zgodzić się z Doktorantką (s. 195), że jej wyniki stanowią podwaliny pod ostatni rozdział rozprawy doktorskiej, w którym dokonano oceny poziomu rozwoju gospodarczego gmin nadmorskich i ich wpływu na rozwój turystyki.

Piąty rozdział pracy „*Diagnoza potencjału turystycznego obszarów nadmorskich oraz ocena wpływu potencjału gospodarczego na rozwój turystyki w świetle wyników badań własnych*” (s. 197–255) ma charakter empiryczno-analityczny. Tytuł rozdziału ma dość złożone brzmienie, jego początek można było uprościć, bez starty dla przedstawienia istoty problemów zawartych w treści. Rozdział ten ma kluczowe znaczenie dla całej pracy, gdyż w oparciu o przeprowadzoną w nim analizę dokonano weryfikacji hipotez badawczych i zrealizowano założone cele. Bazując na wtórnych źródłach informacji Doktorantka w sposób poprawny dokonała analizy statystycznej z zastosowaniem wybranych narzędzi i metod statystyczno-opisowych pozwalającej na dokonanie typologii gmin ze względu na poziom rozwoju turystyki (p. 5.2) oraz poziom rozwoju społeczno-gospodarczego gmin nadmorskich (p. 5.3). Następnie, wykorzystując współczynnik korelacji dokonała oceny, czy uzyskane wskaźniki (wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wskaźnik rozwoju turystyki) są od siebie zależne. Uzyskane wyniki (tab. 5.15) wykazały dodatnią korelację między wskaźnikami, dając tym samym podstawy do potwierdzenia trzeciej hipotezy badawczej.

W kolejnym punkcie rozdziału piątego (5.4) skorelowano dane dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego, środków pochodzących z Unii Europejskiej oraz wydatków inwestycyjnych z syntetyczną zmienną zależną – wskaźnikiem rozwoju turystyki w analizowanych gminach. W wyniku przeprowadzonych szczegółowych analiz stwierdzono silne powiązania pomiędzy wydatkami inwestycyjnymi oraz środkami europejskimi a rozwojem turystyki, co pozwoliło Doktorantce na przyjęcie drugiej hipotezy badawczej.

Ostatni, piąty punkt rozdziału zawiera opinie władz lokalnych na temat znaczenia turystyki w rozwoju gospodarczym gminy, które pozyskano w trakcie badania własnego zrealizowanego telefonicznie z pomocą kwestionariusza wywiadu. W pierwszej części badania przedstawiciele badanych gmin dokonali oceny poziomu rozwoju turystyki poprzez wyrażenie swej oceny na siedmiostopniowej skali Likerta w odniesieniu do 63 wskazanych czynników rozwoju, zakwalifikowanych przez Autorkę do 10 obszarów tematycznych. Do zaprezentowania wyników zastosowano analizę w postaci wyliczenia salda odpowiedzi (od sumy odpowiedzi pozytywnych: bardzo korzystny +3, korzystny +2, raczej korzystny +1 odjęto podobnie liczoną sumę odpowiedzi negatywnych. Zważywszy, że pytanie to miało kluczową wartość dla

określenia katalogu determinantów rozwoju turystyki, wskazane byłaby bardziej szczegółowe zobrazowanie wyników, uwzględniające analizę poszczególnych wariantów odpowiedzi ze wskazaniem najczęściej i najrzadziej wybieranych opcji. W odniesieniu do kolejnych pytań zawartych w kwestionariuszu, odpowiedzi przedstawicieli gmin zostały w sposób czytelny zaprezentowane w formie tabelarycznej oraz na wykresach. W oparciu o analizę wyników badania dokonano identyfikacji postaw przedstawicieli władz w badanych gminach wobec działań prowadzących do rozwoju turystyki w regionie, a także poznano kluczowe czynniki rozwoju badanych gmin.

Ostatnią część merytoryczną pracy stanowi punkt „Zakończenie i wnioski” (s. 257–262) stanowiący syntezę przeprowadzonych rozważań teoretycznych oraz badań empirycznych. Doktorantka odniosła się w nim do weryfikacji założonych czterech hipotez badawczych oraz do sformułowanego celu głównego i celów szczegółowych. W oparciu o przeprowadzoną analizę sformułowała wnioski końcowe, z których część ma jednak mało syntetyczny charakter. Pewien niedosyt recenzenta w odniesieniu do podsumowującej części pracy stanowi brak wyraźnie określonych przez Doktorantkę ograniczeń badawczych oraz wskazania kierunków proponowanych dalszych badań.

Ocena formalnej strony rozprawy

Formalną stronę recenzowanej rozprawy oceniam ogólnie pozytywnie. Praca została przygotowana dość starannie pod względem formalnym, aczkolwiek zdarzają się drobne niedociągnięcia. Przykładem może być stwierdzenie we Wprowadzeniu pracy (ostatni akapit na stronie 9), że ... rozprawa składa się z sześciu rozdziałów..., a przecież jest ich pięć. Co więcej, na stronie 187, Doktorantka odniosła się do konkretnego podrozdziału 6.4, który w rzeczywistości w pracy miał nr 5.5.

Ponadto w treści pracy wystąpiły pojedyncze błędy edytorskie, stylistyczne czy też niefortunne sformułowania językowe (np. s. 260 wyniki analiz mówią zatem...).

Jako mocną stroną pracy można uznać tabelaryczno-graficzną prezentację danych liczbowych odnoszących się do opisywanych zagadnień (np. rycina 1.5 przedstawiająca schemat postępowania badawczego na s. 33). Z kolei dzięki przejrzystej prezentacji wyników badań w tabelach i na rycinach (w sumie 45 tabel i 52 ryciny) czytelnik nie czuł się „przytłoczony” liczbami i łatwiej było mu śledzić tok wyводу. Zdarzały się jednak w pojedynczych przypadkach mało czytelne prezentacje danych (np. ryc. 3.11, s. 86).

Uwagi końcowe

Recenzowana rozprawa doktorska przygotowana przez mgr Natalię Dominiak jest opracowaniem, które oceniam pozytywnie. Wybór problemu badawczego oraz oryginalność sposobu jego rozwiązania uważam za trafny i znajdujący uzasadnienie, zarówno w warstwie naukowej, jak i praktycznej.

W dysertacji Doktorantka przyjęła właściwą koncepcję postępowania badawczego. Pozytywnie należy ocenić ogólną wiedzę teoretyczną Doktorantki, wpisującą się w dyscyplinę ekonomia i finanse. Potwierdza to dobra znajomość literatury przedmiotu, z której w sposób poprawny korzystała na kolejnych etapach procesu badawczego. W sumie wykorzystowała 432 pozycje naukowe, wśród których jednak zaledwie ok. 7 % stanowią pozycje zagraniczne. Przejrzysta struktura opracowania złożona z pięciu zasadniczych rozdziałów stanowiła spójną całość.

Doktorantka dobrze opanowała warsztat badawczy, w sposób właściwy dobrała metody badawcze, a zakres i sposób wykorzystanych narzędzi badawczych nie budzi zastrzeżeń. Wykazała się dobrą umiejętnością analizy danych empirycznych, właściwą interpretacją uzyskanych wyników oraz formułowaniem autorskich wniosków końcowych. Potwierdza to, mimo zasygnalizowanych w zasadniczej części recenzji nieznacznych słabości czy uchybień, umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej i naukowego wyводу przez Doktorantkę.

Konkluzja

Recenzowana dysertacja autorstwa mgr Natalii Dominiak pt. „*Detrminanty rozwoju turystyki w gminach nadmorskich*” spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim zgodnie z Ustawą z dn. 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U z 2003 r., nr 65, poz. 595 wraz z późniejszymi zmianami).

Wnioskuje zatem do Rady Dyscypliny Ekonomia i finanse Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie o jej przyjęcie i dopuszczenie ww. rozprawy do dalszych etapów w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora.

Wiesława Kurkula